

great importance to understand the process and the disclosure of binary aesthetic categories «excellent» and «expressive»

Key words: knowledge of the humanities, pedagogy of art, artistic creation, expression of the function, expression in the arts.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2012 р.

Прийнято до друку 27.04.2012 р.

УДК 371.134:78

О. В. Кулдиркаєва

СПЕЦИФІКА ТЕХНОЛОГІЇ ПРОЕКТУВАННЯ В ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОМУ РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

В останні роки в педагогічній практиці спостерігається значний інтерес до проектної технології. У науково-педагогічній літературі проектну діяльність розглядають як форму навчального співробітництва у ВНЗ, засіб професійної підготовки майбутніх учителів. Автор системи проєктивного навчання Г. Ільїн називає її проєктивною освітою [4, с.37].

Теоретико-методологічні засади проектування як наукового феномену досліджували С. Кримський, В. Розін, Г. Щедровицький та ін. Проектування в освітній галузі вивчали В. Безрукова, В. Беспалько, В. Докучаєва, В. Краєвський, І. Колесникова, А. Лігоцький, О. Новиков, В. Радіонов, М. Сибірська, Н. Яковлева та ін. Проблеми підготовки майбутніх учителів до проектування різних форм діяльності висвітлювали О. Заїр-Бек, В. Кулешова, Г. Лебедева, Т. Подобєдова та ін. Проектну художньо-творчу діяльність у контексті професійної підготовки майбутніх учителів музики було розглянуто відповідно до теоретичних положень названих вище авторів.

Метою статті є визначення можливостей сучасних технологій проектування у підвищенні якісного рівня підготовки майбутніх учителів музики.

Центральною ланкою проєктивної освіти є проєкт – задум вирішення проблеми, який має для студента життєво важливе значення. Характерну його особливість становить різниця рішень і проєктів, які вже існують. Прагнення знайти найкраще, своє вирішення визначає основну мотивацію навчання. Студент не тільки засвоює готові уявлення й поняття, але й сам знаходить інформацію і за її допомогою будує свій проєкт.

Дослідник О. Новикова підкреслює, що у рамках нової освітньої парадигми здійснюється пошук і розробка інноваційних технологій навчання, спрямованих, насамперед, на розвиток технологій проектування. Під навчальним проектуванням розуміється

цілеспрямована діяльність суб'єктів освітнього процесу щодо створення проекту як інноваційної моделі освітньо-виховної системи, яка орієнтована на масове використання [7, с. 23 – 28].

Сучасна система вищої професійної освіти знаходиться в ситуації переосмислення основних структурних компонентів, таких як зміст і методи викладання, його якість у економічних і інфраструктурних умовах, що постійно змінюються.

Останнім часом можливо констатувати, що освітні моделі й технології у ВНЗ України спрямовані як на інтенсифікацію, універсальність, так і на індивідуалізацію знань, які отримує студент.

Слід підкреслити, що засвоєння проектних технологій в системі вищої освіти, адаптація експериментальних програм до запитів і пізнавальним можливостям студентської молоді ініціює перехід теорії й практики навчання на якісно нову сходинку розвитку. У зв'язку з цим технологія художнього проектування допомагає розкрити можливості становлення професійної компетентності майбутнього спеціаліста.

Проектування у професійній підготовці студентів ВНЗ ми розглядаємо як один із важливих методів удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів музики.

За іноземними джерелами, «проект» має такі визначення:

Проект – це «одноразова, обмежена в часі цілеспрямована подія, яка потребує залучення спеціалістів різних кваліфікацій і ресурсів» (Linn C. Stuckenbruck).

Проект – це „комбінація людських, матеріальних і фінансових ресурсів, тимчасово зібраних разом для досягнення поставленої мети” (David I. Cleland and William R. King).

Проект – це «ланцюг взаємозв'язаних дій, які виконуються в організованій манері, з чітко визначеними датами початку й завершення роботи, для досягнення конкретних цілей організації, які знаходяться у поточному бізнес-плані» (Young, Trevor L.) [5, с. 96].

Як відомо, проект має певний набір цілей, і коли ці цілі досягнуті, проект завершений.

Професійне управління проектом – це творча діяльність щодо керівництва й координації людських і матеріальних ресурсів протягом усього періоду підготовки і проведення заходів, тобто життєвого циклу проекту. У роботі над ним найголовніше – створити свій, унікальний, єдиний, несхожий, нетиповий товар.

Існують різні види проектної діяльності в усіх сферах нашого життя: це соціальне проектування, гуманітарне, технічне, художнє тощо. Ці поняття об'єднують різні види і сфери діяльності. Наприклад:

Технічне проектування або проектування за прототипами (вирішення визначеного кола завдань при розробці проектно-кошторисної документації, розробка реалізаційних проектів щодо досягнення поставленої мети).

Гуманітарне проектування – це технологія здійснення перетворення у тому випадку, коли результат проектного рішення спочатку невідомий, технологія, реалізація якої забезпечує розвиток.

У кінці ХХ – поч. ХХІ ст. у сучасному освітньому просторі педагогічне проектування набуло широкого розповсюдження. Технологія педагогічного проектування постійно вдосконалюється і набуває нових якостей і характеристик: конструктивність, концептуальність, планову і проектну діяльність педагогів, діагностичність і можливість педагогічної корекції.

Об'єктом проектування є процес становлення й використання навчальних завдань як найбільш близький педагогу-практику рівень педагогічного проектування. Зміст елементів, які складають модель проектування навчальних завдань, включає:

мету і педагогічні завдання;

принципи впровадження в педагогічний процес;

методи й форми організації й педагогічні умови, необхідні для успішного навчання.

Усі ці компоненти повинні бути скоординовані у часі й просторі, тобто повинні складати єдину технічну ланку, яка реалізує співвідношення «мета – результат».

Метод проектів – це засіб досягнення мети через детальну розробку проблеми, яка повинна завершитися досить реальним, практичним результатом, оформленим тим чи іншим засобом. Щоб добитися такого результату, необхідно навчити учнів самостійно мислити, знаходити й вирішувати проблеми, залучаючи для цієї мети знання з різних галузей, здібності прогнозувати результати і можливі наслідки різних варіантів рішень.

Дослідник Г. Кузіцина виділяє чотири види проектних рішень, з якими стикається спеціаліст:

а) прогнозне проектування, в ході якого розробляється стратегія розвитку об'єкта в означених умовах; виявляються перспективні культурні проблеми (проекти, які визначають стратегічний напрям в галузі культури, мистецтва, освіти, книгодрукування, тощо);

б) проектне прогнозування, в ході якого науково обґрунтовуються етапи прогнозу проектів різного рівня;

в) експериментальне проектування представляє собою практичну перевірку теоретичних моделей, яка здійснюється на означених рівнях і сферах соціокультурної діяльності;

г) поточне, типове проектування, в ході якого розробляються оперативні, тактичні програми, плани, які представляють собою організаційні види діяльності. Будь-який проект вбирає в себе задум (проблему), засоби реалізації (розв'язання проблеми) і отримані в процесі реалізації проекту результати. Кожний проект від виникнення ідеї до повного свого завершення проходить ряд сходинок свого розвитку. Повна сукупність сходинок розвитку утворює життєвий цикл

проекту, який прийнято розділяти: 1) на фази; 2) фази на стадії; 3) стадії на етапи [2, с. 146].

Істотними є зауваження сучасних дослідників стосовно початкової фази проекту – проектування, що вважається єдиною для будь-якої практичної діяльності [6, с. 67]. Слід підкреслити, що технологія художнього проектування у навчанні студентів ВНЗ ученими розглядається як один із важливих методів збагачення художньо-естетичного досвіду й розвитку творчої уяви студентської молоді [8, с.48]. При цьому художньо-естетичний досвід особистості цінний для неї тим, що отриманий зовні, він створює потужне живильне середовище культурного розвитку, творчості, уявлення, емоцій, смаків, образного мислення, поширює поле ціннісних переваг. У той же час, значення цього досвіду не обмежується тільки локальною, власною сферою загальнокультурної поведінки, зовнішнього оформлення свого спілкування чи тільки джерела знань про умовності взаємовідносин у суспільстві. Художньо-естетичний досвід – це все, що відбувається в культурному житті особистості, торкаючись почуттів, естетичної свідомості. Як зазначає Л. Печко, – «це зовнішні уявлення, але перероблені у внутрішньому світі особистості, які зберігають одночасно живу силу переживань і, разом із тим, які отримують вічне існування й здатність відтворюватись і народжувати нові творчі інтерпретації, завдяки своєрідному й особистісно-смісловому характеру» [9, с. 15].

Дослідник Н. Ємельянова підкреслює, що діяльнісний підхід до навчання і метод проектів у руслі цього підходу найкраще вирішують завдання сучасної освіти. Проектування допомагає учням усвідомлювати роль знань у житті й навчанні. При цьому знання стають не тільки формальною метою, а й засобом, який дозволяє кожному самостійно засвоювати освітні й культурні цінності [3].

Сьогодні проектування розглядається як безперервний процес. Розробка кожного проекту – це не тільки створення його «практичної моделі», яка призначена для реального втілення в сучасних концепціях проектування, проект розглядається як самоцінність, тобто вона відділяється від діяльності за його реалізацією» [3, с.67]. Це положення обумовлено тим, що більша кількість проектів призначена не стільки для практичної реалізації, скільки для вдосконалення засобів бачення об'єкту проектування. Тому кожний проект – це тільки визначений крок у створенні того об'єкту, який найбільш повно узгоджується з потребами суспільства.

Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів – індивідуальну, парну, групову, яку учні виконують протягом визначеного часу. Слід зазначити, що проектування в професійній підготовці молоді розглядається як один із важливих методів художньо-творчого розвитку особистості. Творчість у проектній діяльності виступає зв'язковою ланкою, яка об'єднує уміння, що розглядаються в інтегральній сукупності. Як вища форма активної, самостійної, розумової

і практичної діяльності людини, вона стає цінністю й дозволяє формувати творчі вміння молоді.

Інтегруючи науково-технічні і гуманітарні знання, проектна діяльність сприяє засвоєнню закономірностей проектної культури, естетики, що є оптимальною умовою пошуку і виявлення нових шляхів розвитку художньої культури майбутніх учителів музики.

Проектна діяльність може мати різну спрямованість, у тому числі: теоретичну, художню, аналітичну, соціологічну, узагальнюючу будь-яку інформацію з джерел та ін. Незалежно від обраного напрямку, обов'язковою частиною кожного проекту є дослідницька робота, творча діяльність і оригінальне уявлення концептуальної ідеї проекту.

Дослідницька частина – це найважливіша з умов проектної діяльності. Вона передбачає: визначення актуальності проблеми розробленого проекту; значущість теми, що розкривається, для практичного застосування.

Творча діяльність передбачає створення закінченого продукту згідно з самостійною оригінальною розробкою, наприклад, музичного проекту; сценарію будь-якої події, свята, реклами або презентації; літературного твору; розробка заходу або уроку тощо.

Оригінальне подання розробленого творчого проекту перед аудиторією із показом і захистом своєї ідеї, підбір додаткового матеріалу.

Оскільки проектна діяльність студентів передбачає більш глибоке, широке й різнобічне засвоєння нового матеріалу, ми виділяємо її як один із основних видів інтеграційної педагогічної технології.

Перспективністю вище означених інноваційних технологій є ефективне поновлення змісту професійної підготовки студентів.

Список використаної літератури

- 1. Букач М. М.** Формування педагогічної культури вчителя музики у процесі професійної підготовки (На матеріалі спеціальних практик): дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Букач Микола Миколайович. – К., 1999. – 390 с.
- 2. Бурков В. Н.** Как управлять проектами / В. Н. Бурков, Д. А. Новиков. – М. : Синтег, 1997. – 187 с.
- 3. Емельянова Н. В.** Становление аспектов проектной деятельности в процессе обучения математики / Емельянова Н. В. – Братск, 2006. – 312 с.
- 4. Ильин Г. Л.** Научно-педагогические школы: проективный подход : моногр. / Ильин Г. Л. – М. : Исслед. Центр пробл. Качества подготовки специалистов, 1999. – 51 с.
- 5. Командышко Е. Ф.** Арт-менеджмент: специфика, проблемы, перспективы развития : монография / Командышко Е. Ф. – М. : ИХО РАО, 2009. – 216 с.
- 6. Новиков А. М.** Образовательный проект : [пособие для работников образования, участвующих в инновационной деятельности] / А. М. Новиков, Д. А. Новиков. – М. : Эгвес, 2004. – 120 с.
- 7. Новикова Е. А.** Инновации в учебном проектировании / Е. А. Новикова // Инновации в образовании. – М., 2007. – № 4. – С. 23 – 28.
- 8. Печко Л. П.** Эстетическое культура и

воспитание человека / Печко Л. П. – М. : ИХО РАО, 1991. – 76 с.
9. Печко Л. П. Искусство в развитии художественно-эстетического опыта формирующейся личности / Л. П. Печко // Эстетический опыт как источник активности творческого воображения в художественном образовании : сб. науч. тр. – М., 2004. – С. 5 – 18.

Кулдыркаева О. В. Специфіка технології проектування в художньо-творчому розвитку майбутніх учителів музики

У статті розглядається інноваційна технологія проектування, її сутність і основні аспекти. Автор акцентує увагу на специфіці технології проектування, яка сприяє збагаченню досвіду художньо-мистецької діяльності, можливостей становлення професійної компетентності майбутнього педагога

Ключові слова: технологія проектування, проект, метод проектів, проектно прогнозування, технічне проектування, гуманітарне проектування.

Кулдыркаева О.В.Специфика технологи проектирования в художественно-творческом развитии будущих учителей музыки

В статье рассматривается инновационная технология проектирования, ее сущность и основные аспекты. Автор акцентирует внимание на специфике технологи проектирования, которая способствует обогащению опыта художественно-творческой деятельности, возможностей становления профессиональной компетентности будущего педагога.

Ключевые слова: технология проектирования, проект, метод проектов, проектное прогнозирование, техническое проектирование, гуманитарное проектирование.

Kuldyrkayeva O. Specific project technologists in art development of future music teachers.

Innovative project technology, her essence and basic aspects, is examined in the article. An author accents attention on a specific planning technologists, that assists enriching of experience of art activity, possibilities of becoming of professional competence of future music teachers.

Key words: project technology, project, method of projects, project prognostication, technical projecting, humanitarian projecting.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2012 р.

Прийнято до друку 27.04.2012 р.